

Note 2 - Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. I fjorårets årsregnskap er det redegjort nærmere for vesentlige estimater og forutsetninger i note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper.

Pensjoner

Sparebank1 SMN-konsernet har innskuddspensjonsordning. For ytterligere beskrivelse av de ulike pensjonsordningene, se note 22 i årsrapporten for 2020.

Det er ikke foretatt ny beregning av konsernets pensjonsforpliktelser per 30. september 2021.

Virksomhet holdt for salg

SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Investeringene bokføres til virkelig verdi i morbankens regnskap, og klassifiseres som holdt for salg.

SpareBank 1 Kapitalforvaltning, datterselskap av SpareBank 1 Markets, ble presentert som holdt for salg fra andre kvartal 2021 ettersom det ble solgt til SpareBank 1 Forvaltning i tredje kvartal 2021. Resultatet for første halvår er inkludert på linjen for holdt for salg. Historikk er omarbeidet.

Selskapet SpareBank 1 Forvaltning eies av SpareBank1 bankene og omfatter datterselskapene ODIN Forvaltning, SpareBank 1 Kapitalforvaltning og SpareBank 1 Verdipapirservice.

Januar - September 2021 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Virksomhetens resultat	Eierandel
Mavi XV AS konsern	60	1	7	7	-0	100 %
SpareBank 1 Kapitalforvaltning	-	-	36	26	10	
Sum holdt for salg	60	1	43	33	10	

Tap på utlån og garantier

For detaljert beskrivelse av bankens tapsmodell vises det til note 2 og note 3 i årsregnskapet for 2020.

Det er gjort enkelte endringer i input til bankens tapsmodell som følge av endrede fremtidsforventninger på grunn av koronasituasjonen. Krisen og med den vesentlig økt makroøkonomisk usikkerhet har gjort vurderingene ekstra krevende. Tilsynsmyndighetene har understreket viktigheten av at det fokuseres på forventede langsiktige effekter av krisen og det har også vært bankens fokus i disse vurderingene.

I første kvartal 2020 endret banken forutsetningene for basisscenarioet i negativ retning. Dette er videreført gjennom hele 2020 og i første ni måneder av 2021. Bankens eksponering mot hotell og reiseliv inkludert næringseiendom med inntektene hovedsakelig mot denne næringen, ble også skilt ut i en egen portefølje med egne vurderinger av PD- og LGD-baner samt særskilte scenarier og vekting av disse for å reflektere porteføljens utsatthet for effektene av korona. I tillegg er hele porteføljen lagt i trinn 2 eller 3.

Utviklingen i basisscenariet utarbeides ved hjelp av justeringsfaktorer der utviklingen i konjunktorene fremskrives ved hjelp av forutsetninger om hvor mye mislighetssannsynligheten (PD) eller tap ved mislighold (LGD) vil øke eller reduseres sammenlignet med basisscenarioet i en femårsperiode. Vi forventer økte tap knyttet til debitorer som før krisen har et krevende utgangspunkt – typisk debitorer i trinn 2. Vi har derfor valgt å øke banene for PD og LDG samt redusere forventede nedbetalinger i basisscenarioet særlig fra år to og utover siden dette vil påvirke forventet tap nettopp for debitorer i trinn 2. For å hensynta migrasjon til trinn 2, er PD- og LGD-estimaterne også økt første år. Det er i tillegg forutsatt ingen nedbetalinger første år for alle porteføljer i nedsidescenariet.

Anvendt scenarivekting ble endret i fjerde kvartal 2020 for å reflektere ytterligere økt usikkerhet. For næringsliv inkludert offshore, samt landbruk ble nedsidescenariet endret fra å vektet med 10 prosent sannsynlighet, til en vekting på 20 prosent sannsynlighet. For personmarked ble vektingen av nedsidescenariet endret fra 10 til 15 prosent. Dette er videreført hittil i 2021.

Effekten av endringen av forutsetninger hittil i år er vist på linjen "Endring som skyldes endrede forutsetninger i tapsmodellen" i note 7. Dette utgjør 13 millioner kroner for banken og -1 millioner kroner for konsernet.

Sensitiviteter

Første del av tabellen under viser fullt modellberegnet forventet kredittap på grunnlag per 30. september 2021 i de tre scenarioene, fordelt på porteføljene Privatmarked (PM), øvrig næringsliv (NL), samt offshore, reiseliv og landbruk som summerer seg til Morbank. I tillegg viser tabellen fullt modellberegnet forventet kredittap i datterselskapet SpareBank 1 Finans Midt-Norge (SB1 Finans MN). ECL for morbanken og datterselskap er summert i kolonnen Konsern.

Andre del av tabellen viser porteføljefordelt ECL ved anvendt scenarivekting samt en alternativ scenarivekting med doblet sannsynlighet for nedside-scenariet.

Dersom man doblet nedside-scenariets sannsynlighet på bekostning av basisscenariet ved utgangen av tredje kvartal 2021 ville dette medført en økning i tapsavsetningene på 318 millioner kroner for morbanken og 325 millioner kroner for konsernet.

	BM	PM	Offshore	Landbruk	Reiseliv	Sum morbank	SB 1 Finans MN	Konsern
ECL i forventet scenario	421	75	742	33	46	1.316	53	1.369
ECL i nedside-scenariet	949	305	1.465	119	99	2.937	118	3.055
ECL i oppside-scenariet	354	39	649	17	12	1.071	39	1.109
ECL med anvendt scenarivekting 80/10/10	-	-	-	-	-	-	58	59
ECL med anvendt scenarivekting 65/20/15	517	-	872	48	-	1.437	-	1.437
ECL med anvendt scenarivekting 60/30/10	-	-	-	-	58	58	-	58
ECL med anvendt scenarivekting 70/15/15	-	104	-	-	-	104	-	104
Sum ECL anvendt	517	104	872	48	58	1.599	58	1.658
ECL med alternativ scenarivekting 70/20/10	-	-	-	-	-	-	65	66
ECL med alternativ scenarivekting 45/40/15	622	-	1.017	65	-	1.704	-	1.704
ECL med alternativ scenarivekting 30/60/10	-	-	-	-	74	74	-	74
ECL med alternativ scenarivekting 55/30/15	-	139	-	-	-	139	-	139
SUM ECL alternativ (doblet nedside)	622	139	1.017	65	74	1.917	65	1.983
Endring ECL ved alternativ vekting	106	35	145	17	16	318	7	325

Tabellen reflekterer at det er til dels betydelige forskjeller i underliggende PD- og LGD-estimer i de ulike scenarioene og at det er differensierte nivåer og nivåforskjeller mellom porteføljene. På konsernnivå er ECL i oppside-scenariet, som i stor grad reflekterer taps- og misligholdsbildet de seneste årene, om lag 80 prosent av ECL i forventet scenario. Nedside-scenariet gir over dobbel ECL enn i forventet scenario. Anvendt scenarivekting gir 20 prosent høyere ECL enn forventet scenario